

Robatori a Can Pobla

Matadepera

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Can Pobla
Alçada: 856

Coordenades:

Latitud: 41.63653
Longitud: 2.01684
UTM Est (X): 418115
UTM Nord (Y): 4609889

Classificació

Número de fitxa 08120 - 209
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Tradició oral
Estil / època: Modern
Segle XVII
Any 1629
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Publicada
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Altres
Titularitat Pública
Fitxes associades:
[Can Pobla](#)
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dc., 17/02/2021 - 12:56

Descripció

Relat d'un robatori que patiren els propietaris de Can Pobla el 6 de febrer de 1629. Aquest document, es localitza a la Cúria del batlle, dins dels processos de 1629, que es conserven a l'Arxiu Comarcal de Terrassa, i que transcrivim textualment del llibre "Les sendes dels bandolers" i diu així:

Sant Joan de Matadepera, dimarts, 6 de febrer de 1629.

El sol es ponía darrere les muntanyes de l'Obac posant punt i final a aquella curta tarda d'hivern. Mentre la foscor, vencent el crepuscle, s'anava ensenyorint de l'ampla vall de les Arenes, la campana del solitari monestir de Sant Llorenç del Munt anunciava, amb el seu so llunyà i malenconiós, l'hora de l'Avemaria. Era la fi de la jornada i tothom tornava a casa per refugiar-se vora el foc del creixent fred del capvespre.

Enmig d'una ampla canal voltada de cingleres, espadats i boscos, el mas de Can Pobla, amb la seva petita capella de Sant Esteve de la Vall, més antiga encara que el mateix mas, rebia les últimes llums arraulit en un espaiós relleix rodejat de feixes esglaonades. Can Pobla era l'últim enclavament pagès de la muntanya, el mas més enlairat de tots el que s'estenien en els esquerps faldars de la Mola de Sant Llorenç del Munt. Més amunt no hi havia sinó roques i bosc, i al cim, coronant l'estepària i desolada clepsa de la muntanya, el cenobi benedictí de Sant Llorenç, l'antic i poderós bastió feudal que havia posseït gairebé tot el terme del rodal. Ara, abandonat pels monjos, que el trobaven massa pobre i solitari, era habitat, en la seva lenta però inexorable decadència, per un sacerdot pagat perquè tingués cura del temple i de la parròquia dels masos de l'indret.

Seguint un dels costeruts camins de la contrada, el sexagenari Jaume Pobla, propietari del mas de Can Pobla, tornava a casa després d'haver recollit el bestiar que pasturava pels prats i boscos dels voltants. D'altres vegades, aquesta tasca la hi feia algun dels seus fills, l'hereu, Pau, que aquell dia era absent del mas, o en Maties, a qui als seus trenta anys no feia por la feina.

En sentir les campanes, el vell Pobla recordà com, poc més de vint anys enrere, l'últim abat de l'extingit cenobi havia fet pujar la campana des de la plana del Vallès fins a l'espadanya del temple del cim de la Mola. Pesava catorze quintars, i el venerable abat, que moriria dos anys després, la beneí anomenant-la "El seny de Ramon", ja que havia manat que li fossin posades relíquies de sant Ramon de Penyafort. Va ser una gran festa, i tots els pagesos del terme pujaren al cenobi en seguici de l'últim gran senyor feudal de la muntanya, Francesc Olivó d'Alvèrnia, inquisidor del Principal de Catalunya i ardiaca del temple de Santa Maria del Mar, de la ciutat de Barcelona.

Immergit en els seus pensaments, el pagès s'anà aproximant a casa, i quan es trobava a uns dos tirs de pedra de distància del portal, veié tres homes esperant al peu del camí. Jaume Pobla es malfià, perquè ja eren més de les cinc de la tarda i aquella no era hora per veure gent rondant per camins tan apartats i solitaris. En atansar-se més, la seva inquietud augmentà. Aquells individus anaven coberts amb sengles capes de pastor, conegudes també com capes gascones, les quals, tot i ésser d'ús molt comú, eren malvistes pel virrei i els seus oficials, ja que per llur llargada i amplada permetien que qui les usava pogués anar armat sense que es notés, amagant-hi la xarpa, els pedrenyals i el flascó de la pólvora; per això mateix eren molt utilitzades pels bandolers. Per motius molt diferents, els gremis tèxtils del Principal tampoc no veien amb bons ulls les capes gascones, perquè provenien del sud de França i ells, amb els seus gruixuts teixits de llana, no podien fer capes del mateix caient que poguessin competir amb les d'importació.

Quan Jaume Pobla arribà a l'alçada d'aquells tres homes, un d'ells se li adreçà tot dient-li: "Atureu-vos!". El pagès, recelós, respongué: "Què voleu?". El desconegut insistí: "Atureu-vos!". El vell Pobla s'adonà de seguida que aquells tres homes eren bandolers, perquè notà que anaven armats amb pedrenyals de canó llarg. En vista de les circumstàncies, s'aturà i, encarant-se'ls els respongué: "Jo sóc en Pobla". Tot seguit, un dels bandits, intentant, vèncer l'evident desconfiança del pagès, li digué: "No tingueu por. Us hem de menester a vós perquè volem menjar i beure a casa vostra". I sense cap altre comentari, tots quatre

emprengheren el camí avall en direcció al mas.

Mentre caminaven, Jaume Pobra pogué constatar que aquells bandolers eren molt joves. Dos d'ells, que anaven amb la cara descoberta, eren completament imberbes. Al tercer no se li veia el rostre, puix que anava emboçat, però es distingia per la seva elevada estatura. El pagès també s'adonà que, a més a més dels pedrenyals, els saltejadors anaven armats amb les prohibides dagues de fulla llarga.

En aquells anys era molt freqüent que els bandolers es fessin donar de menjar a les masies solitàries, de tal manera que era rar el mas aïllat que no s'hagués trobat mai en aquella desagradable situació. Amb tot, les circumstàncies usals en aquests casos solien ser diferents d'aquelles en què es trobava Jaume Pobra. El més freqüent era que els bandolers es presentessin en alguna masia i que demanessin menjar. Si els de la casa s'hi resistien, fet que no acostumava a passar, els amenaçaven amb cremar-los la casa o el paller, matar tot el bestiar i altres malvestats. Llavors, els del mas cedien per por, i sense obrir mai la porta exterior i mitjançant una corda, baixaven, de la finestra estant, cistells amb queviures i vi fins que els lladres se saciaven i se n'anaven. Però el cas de Jaume Pobra era ben diferent. Els bandolers l'havien agafat a ell, i amb aquest avantatge podien demanar-li molt més que menjar.

Dins la cuina de Can Pobra i asseguts a l'escó de vora el foc, Constança, muller de l'hereu del mas, i el seu cunyat Maties conversaven tranquil·lament en espera del retorn de la resta de la família per sopar.

Devien ser prop de les sis de la tarda quan uns trucs a la porta exterior els anunciaren l'arribada d'algú. Constança s'aixecà i baixà les escales per anar a obrir. En arribar davant la porta, la noia preguntà rutinàriament: "Qui hi ha?" Com si res no passés, Jaume Pobra demanà a la seva nora que obrís. Així, confiada, Constança obrí la porta i fou llavors que veié els tres que acompanyaven el seu sogre. Immediatament, dos dels bandolers entraren dins del portal i digueren a la sorpresa noia que baixés llum, perquè volien menjar i beure. Constança, fent-se càrrec de la situació, obeí i pujà novament a la cuina a cercar els llums, i tan aviat com arribà dalt, contà al seu cunyat Maties el que passava.

Mentre Maties Pobra restava a l'expectativa dels esdeveniments, Constança tornà a baix amb els llums encesos. Allí l'esperaven els bandolers, que, un cop tingueren els llums, canviaren radicalment d'actitud. Un d'ells tragué una llarga i esmolada daga i, dirigint-se amenaçadorament a la noia, li digué que l'acompanyés a les cambres de la casa si no volia morir degollada allí mateix. En veure el posat resolt del lladre, Constança, espantada, l'obeí i conduí dos dels bandits a dalt a les cambres. Amb ella pujaren el bandoler alt del rostre emboçat i un dels joves de cara descoberta. El tercer restà a baix al portal amb les armes a les mans vigilant el contrariat Jaume Pobra.

Tan aviat com arribaren a les cambres, un dels lladres instà la noia que els mostrés el dormitori del seu sogre. "És aquell", respongué Constança assenyalant una de les habitacions. Immediatament, els bandits començaren l'escorcoll sistemàtic i el saqueig de la cambra. Picaven a les bigues i a les parets buscant pel so cavitats i amagatalls en els quals Jaume Pobra pogués haver guardat els seus diners. Al cap d'una estona, un d'ells descobrí un forat tapat amb un drap, que tragué amb la punta de la daga. Dins del forat tan sols hi havia dos rals, l'un d'or i l'altre de plata. Finalment, quan els bandolers s'adonaren que a la cambra de Jaume Pobra no hi havia res més del seu interès, es dirigiren al dormitori de Constança, on començaren a buidar capses i a separar tot el que trobaven de valor.

Mentrestant Maties Pobra, veient que no era menjar el que cercaven aquells individus, sinó robar la casa, es despenjà sigil·losament per la finestra de la cuina on havia estat amagat fins aleshores i saltà a l'exterior. Allí començà a demanar ajut tot cridant: "Via fora a lladres!".

En aquell precís moment, Joana Pobra, la mestressa del mas, tornava a recer després d'haver treballat tota la tarda. En apropar-se a la casa, la pagesa sentí els crits de via fora del seu fill Maties, que així tractava d'avisar de la presència de bandolers. D'allí estant també se sentia el terrabastall del saqueig de les cambres.

Inquieta, la dona s'acostà al portal del mas, on veié amb sorpresa el seu marit vigilat per un bandoler. Davant d'aquella situació tan compromesa, Joana Pobla tractà de fugir per allà on havia vingut, però ja era massa tard: el bandoler de la porta ja l'havia vista i, deixant Jaume Pobla – que en veure's sol aprofità per a entrar dins la casa – s'acostà a la pagesa tot dient-li, sorneguer: “Vella meva, on aneu? Què voleu fugir?... Atureu-vos!”. Per uns moments, la dona pensà a escapar-se, però es contingué. Amb els seus cinquanta-quatre anys no hauria pogut resistir la persecució d'un bandoler jove. Amb aquest pensament, resolgué restar en el seu lloc immòbil. Amenaçador, el bandit es tragué la daga i s'acostà a l'esporguida pagesa. Bruscament li engrapà les dues mans, i posant-li la daga al coll, li digué que si el pastor – referint-se a Maties Pobla – continuava cridant via fora a lladres, la degollaria sense contemplacions, perquè ells no eren lladres, sinó que el que volien era menjar. Fent l'orni, la dona replicà que no era el pastor ni ningú de la casa el qui cridava, sinó una altra gent. Però el bandoler, incrèdul, reiterà la seva amenaça i l'envià a la cuina.

Joana Pobla anà primer darrere del mas a pregar al seu fill que deixés de cridar, tot dient-li, malgrat saber que no era veritat, que aquells homes no eren lladres. Després se n'anà a la cuina, on trobà el seu marit molt abatut assegut a la vora del foc. En veure-la, el vell Pobla digué compungit: “Què faran?... Ai Mare de Déu!”. Ella resignada, respongué “Déu ens ajudarà!”.

Després de l'encontre amb Joana Pobla, el bandoler que guardava la porta es dirigí a la zona del mas d'on havien vingut els crits d'alarma. En arribar a l'extrem de l'era sorprengué en Maties sota la finestra de la cuina. Iracund i amb el pedrenyal a la mà, el bandoler li digué que li venien ganes de matar-lo, però, contenint-se, es va emportar el jove i l'obligà a entrar a la casa.

Maties Pobla no durà gaire temps dins el mas, perquè, tan aviat com entrà se n'anà a la cuina i tornà a saltar per la finestra. Novament a l'exterior, el fill dels Pobla començà a córrer camí avall cridant fortament l'alerta contra els bandolers. En la seva cursa, es dirigí a casa de Jaume Garrigosa, batlle del terme de Sant Joan de Matadepera, atès que a ell competia la responsabilitat de perseguir lladres.

Dalt, a les cambres de Can Pobla, els bandolers enllestien el saqueig davant la consternada Constança, que veia regirar la seva roba i els seus objectes personals sense cap mena de mirament per part d'aquell parell de brètols.

La noia tenia aleshores trenta anys i encara conservava records del seu casament, alguns dels quals insignificants, però que no s'escapaven de la cobdícia dels saltejadors, com ara unes candeles amb la imatge de la Verge de Montserrat, i fins i tot un estadal de cera blanca, un d'aquells ciris o blens enrotllats en forma d'hèlix que els nuvis de la comarca regalaven a les seves promeses, perquè hi havia la creença que els atribuïa poders màgics que protegien la casa contra les tempestes.

En acabar el robatori, els lladres marxaren cuitadament i Constança, desolada, entrà a la cuina, on trobà els seus atemorits sogres asseguts a l'escó. En veure'ls digué: “Ai pare, ai mare! Què farem...aquests homes ens han robat a tots!”.

Quan Maties Poble i el batlle Garrigosa, amb l'escamot de voluntaris que havien aplegat diligentment, arribaren al mas de Can Pobla, els lladres s'havien fet fonedissos i, certament, no era pas cosa d'empaitar-los de nit per aquell territori tan trencat i laberíntic, de manera que decidiren tornar-se'n cada u a casa seva. L'endemà, el batlle pujaria per instruir la denúncia. No es podia fer res més.

Sant Joan de Matadepera, dimecres, 7 de febrer de 1629.

El batlle arribà novament a Can Pobla poc després de tocades les nou del matí. Amb ell venien Antoni Borrell i Magí Solà, pagesos del terme, els quals havien d'actuar de testimonis en l'inventari del robatori del dia anterior. Els acompanyaven altra gent del veïnat, però es quedaren fora mentre els tres homes i Constança Pobla pujaven a les cambres per quantificar els desperfectes i els objectes robats. Tot estava tal

com ho havien deixat els bandolers. Per terra hi havia quatre grosses caixes esbotzades i un gran nombre de peces de roba amuntegades en una pila. També es veia el forat que els bandolers havien obert amb una daga, i del qual havien robat els dos rals d'or i plata.

En la seva declaració, Constança afirmà que els bandolers els havien robat, a més a més d'alguns rals, vuit anells d'or, sis dels quals amb pedres encastades, una cullera i un clauer de plata, i, sobretot, roba de lli i de llana, llençols, faldilles, mocadors, etc.

Finalment el batlle prengué la declaració escrita de tots els testimonis per fer la corresponent denúncia al procurador fiscal de la Cort, una denúncia que probablement no es veuria mai satisfeta, perquè aquells lladregots de pas havien aconseguit fugir i no es coneixia la identitat de cap d'ells.

Bibliografia

FERRANDO i ROIG, Antoni (1988). Cròniques bandolers de Sant Llorenç del Munt. El Camí Ral de Barcelona a Manresa. Col·lecció Cavall Bernat 15. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

FERRANDO i ROIG, Antoni (2002). Les sendes dels bandolers (Sant Llorenç del Munt-Serra de l'Obac). Col·lecció Cavall Bernat 40. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

